

Vojna z besedami in papirjem

Eno izmed močnih središč razmnoževalne dejavnosti je bilo na Miklošičevi 18. Tam je bila trgovina s pisalnimi stroji Torpedo, last družine Matelič. Vsi družinski člani so sodelovali v narodnoosvobodilnem gibanju. Že avgusta 1941 so pri njih razmnoževali Slovenski poročevalec. Ob istem času je bilo večkrat v sosednjem prostoru – v prodajalni več italijanskih vojakov, ki so kupovali predvsem nalivna peresa.

Pozneje so začeli gradivo razmnoževati v drugem nadstropju in izdelovati matrice za druge razmnoževalnice. Poslovodja Lojze Matelič je v hiši uredil bunker in zasilne izhode v sosednja stanovanja in lokale, katerih lastniki so skoraj vsi delali za OF. V hiši je bila tudi »šola« razmnoževalne tehnike.

V Kroniki Kolodvora piše, da je imela Mateličeva žena Julči na skrbi »hotel in restavracijo« za ilegalce, kot so šaljivo imenovali Mateličeve prostore. Hkrati se je izkazala tudi kot kurirka za zveze z osvobojenim ozemljem. Ka-

dar so bili v stanovanju sestanki ali pa so opravljali kako zaupno delo, je bila Mateličeva žena stražarka in vratarica. Ob racijah ali podobnih nevarnostih so se vsi drugi umaknili skozi skrivne izhode, ona pa je naglo zabrisala sledove o delu in prenočevanju ilegalcev ter pri tem spustila v vežo psa, da je tulil in strašil Italijane. Ko je vse pospravila je odprla vrata in vprašala Italijane, kaj želijo. Okupator kljub preiskavam ni našel v stanovanju bunkerja.

Na pobudo vodje centralne tehnike KPS Milana Škerle-

vaja-Petrača je Lojze Matelič prevzel zastopstvo italijanske firme »Italbo« v Šubičevi ulici 3. Na pogled je bila to povsem legalna trgovina, ki pa je na debelo dobavljala ciklostilni in drugi material za potrebe OF.

Matelič je bil aretiran 24. februarja 1943, ko so Italijani izvovali skladišče v prostorih špedicije Turk. Aktivisti so hoteli rešiti ciklostilni papir, zato so najeli prevoznika, ki je s konji prepeljal material v »Italbo«. Italijani so hkrati zasledovali tudi prevoz knjigoveškega stroja iz Most, ki so ga odložili v isti hiši. Matelič je bil obsojen na 8 let ječe in na zaplembo premoženja. Z odkupom ga je rešila njegova žena, ki je Italijani niso imeli na sumu da sodeluje z OF. Kljub tem dogodkom so z delom pri Mateličevih nadaljevali.

LOJZE TRŠAN

KAKO ZAVAROVATI SVOJ DOM

Razstava ključavnic

V Ljubljani vsako leto zabeležijo skoraj petsto vlomov v stanovanja in stanovanjske hiše. V vsej republiki jih je tisoč, kar pomeni, da je naša prestolnica priljubljena »delovišče« za vlomilce. Celo v naše lastne pisarne so pred kratkim vlomili in odnesli, kar je bilo vrednega.

Na upravi za notranje zadeve mesta Ljubljane ugotavljajo, da smo meščani precej brezbrizni, celo malomarni pri varovanju svojega premoženja, kakor da se to lahko dogaja le drugim, nam pa ne. Tako se je pred kratkim zgodilo, da so kriminalci pobrali bogato bero prav v stanovanjih, zavarovanih z alarmnimi napravami, ki so jih bili stanovalci ali izkjučili ali so bile pokvarjene.

»Do varnejše ključavnice se občani še nekako dokopljejo, a obstanejo na pol poti, ker ne storijo koraka naprej in kupijo še ščitnikov za cilindre, ki običajno gledajo iz vrat,« je povedal Jože Predanič, vodja kriminalistične tehnike. »Do vrste vlomov ne bi prišlo, če bi bile ključavnice dobro zavarovane.«

Vlomilci imajo radi tisto delo, ki se ga opravi hitro in učinkovito. Veseli so cilindričnih ključavnic, ki štrlijo iz vrat, ker jih samo zlomijo in že so notri. Če sta na vratih dve ključavnici, jim je delo že malo težje, še bolj jim je onemogočeno, če so v domu alarmne naprave.

Doslej smo vsej tej preoblematiki posvečali premalo pozornosti. Delavci UNZ pa so tokrat ob tednu varnosti od 9. do 14. maja izredno potrudili.

V Potrošnikovo-informativnem centru so skupaj z Metaliko prvič v Sloveniji pripravili razstavo vseh mogočih ključavnic, alarmnih naprav in drugih varovalnih reči, da bi pokazali ljudem, kako naj zavarujejo svoje domove. K sodelovanju so povabili tudi zasebnike, ki izdelujejo to napravo in nekateri so prikazali naravnost presenetljive reči; Kako na primer na preprost, učinkovit način zavarovati tečaje na vratih, da ti jih vlomilci ne vržejo dol, je pokazala Kovinoplastika iz Loža. Tudi proizvajalci se namreč trudijo, da bi dali na trg nove, izboljšane varovalne naprave.

Organizatorji razstave so storili še korak dalje in se povezali z Metaliko. Ta bo namreč v kletnih prostorih prodajala vse, kar je bilo razstavljeno in zraven bodo prodajalci še svetovali, kaj bi bilo dobro da bi kupili, da bi dodali, izboljšali. Seveda naenkrat ne bodo mogli zbrati vsega skupaj, a počasi se nameravajo tako organizirati, da bi bilo na tamkajšnjih policah resnično vse, kar bi se tisti hip dalo dobiti v Sloveniji. To je vsekakor pohvalno in dobrodošlo.

Manj bomo imeli izgovorov, kako se ne da dobiti dobrih ključavnic, kako se ne da dobro zavarovati stanovanj in vlomilci bodo imeli več dela, če se bodo lotevali svojih nečednih poslov. Pri tem je, seveda treba reči, da se vlomilcem nikoli ne bo moglo povsem stopiti na prste, da bodo še naprej »delavni«, vendar je dobro zavarovano stanovanje vseeno mnogo trši oreh zanje, kot nezavarovano.

A. A.

KS Josip Prašnikar

Različni Interesi – Komite za urejanje prostora je izdal lokacijsko dovoljenje stanovanjski skupnosti mesta Ljubljane za prenovalno objekta Trubarjeva 7. V poslovnem delu objekta bo potrebno še usklajevanje med izvršnim svetom in svetom potrošnikov glede namembnosti poslovnih prostorov za vinoteko, slaščičarstvo in mlečno restavracijo. Tu se namreč interesi razhajajo.

Zemeljski plin – Plinarna bo tudi v letošnjem letu nadaljevala s prehodom oskrbe z mestnega na zemeljski plin. Tista gospodinjstva, ki uporabljajo mestni plin bodo morala ob prehodu na zemeljski plin zamenjati neustrezno armaturo in zaradi višjega pritiska vgraditi ustrezne regulatorje. Stroške za predelavo plača uporabnik stanovanja. Svetujemo, da iščete informacije glede prehoda na zemeljski plin pri TOZD Plinarna, telefon 348-921 tovariš Seljak Matjaž. Informacije v zvezi z obnovitvijo plinskega priključka dobite v DO Energetika pri tovarišu Anžiču, telefon 552-841.

Daljnisko ogrevanje – V Ljubljani se začena akcija priključevanja večjih obstoječih kotlovnice na centralni energetski sistem. V seznamu kotlovnice so tudi štiri na območju naše KS: Nazorjeva 4 in 12, na Cigaletovi ulici in Trubarjevi 27. Vse navedene kotlovnice bodo priključene na daljnisko ogrevanje. Sicer pa je celotno območje KS predvideno za priključitev na daljnisko ogrevanje. Izjemoma je možno posamezna stanovanja ali manjši lokal priključiti na plinsko omrežje. Vse informacije glede priključitve dobite na DO Energetika na telefon 348-921 tovariš Poveš.

Spremembe v Modni hiši – Pritlični del bo spremenjen iz dosedanjega tekstilnega oddelka v prostor za specializirano delikateso, druga polovica pa v lokal hitre prehrane.

MATIJA ROZMAN

KS Stari Vodmat

Osemdeset let našega krajana

Osemdesetletnico rojstva našega krajana Vinka Mavca smo praznovali v ožjem krogu. Skromen kot je, ni hotel nobenega »pompa«.

Po končani mornariški šoli v stari Jugoslaviji je bil podoficir vse do kapitulacije. Po vrnitvi v Ljubljano je deloval v OF vse do februarja 1942, ko ga je okupator odpeljal v Gonars in kasneje v Padova. V teh taboriščih je aktivno deloval do razpada Italije. Septembra 1943 se je vključil v Šerčerjevo brigado. Leta 1944 so ga poklicali v Vrhovni štab na Vis. Vključen je bil v formacijski sestav Jugoslovanske mornarice. To dolžnost je opravljal do konca vojne.

Takoj po demobilizaciji se je zaposlil pri direkciji Jugoslovanskih železnic kjer je

ostal do upokojitve leta 1965. Kot krajan Vodmata je bil aktiven na vseh področjih, še zlasti v ZRVS in SZDL. Za svoje delo je prejel kar šest državnih odlikovanj.

L. C.

KS Tabor

Če bi bilo povsod tako – V aprilu so stanovalci PTT bloka v Vrhovčevi 6a in 6b praznovali 30-letnico vselitve v 19 stanovanjsko stavbo, za katero vsa ta leta vzorno skrbijo. Pa ne samo to. Toliko sloge in medsebojnega razumevanja je težko najti v katerikoli drugi stavbi. Vako leto se na občnem zboru srečajo vsi sedanji in nekdanji stanovalci. Pregledajo opravljeno delo in se dogovorijo za bodoče naloge. Vsakemu takšnemu občnemu zboru sledi še tovariški večer s kulturno zabavnim programom. Med letom se sestajajo po potrebi, organizirajo skupne akcije, predvsem pa složno sodelujejo v akciji za čisto in zeleno Ljubljano. Med seboj so dobri sosedje in živijo v tovarniških in prijateljskih odnosih. Imajo celo svojo hišno himno, ki jo zapojejo vsako leto na občnem zboru. Pred desetimi leti, ko so praznovali 20-letnico vselitve, so izdali tudi hišni časopis. Ob 25-letnici in letos so vsi stanovalci prejeli tudi značke hišnega sveta. Pišejo hišno kroniko in imajo zloženo pesem o vseh svojih dosedanjih predsednikih. Letos so na zabavnem programu med drugim ugotovili tudi, da se v 30 letih skupnega bivanja še niso med seboj sporekle nobene sestanovke.

Otroci bodo jezdili na pravem konju – DPM Tabor, ki sicer v »majskih srečanjih '88« sodeluje z bogatim programom, je za otroke pripravilo še posebno presenečenje. V torek, 17. maja bodo ob 16. uri na telovadišču Partizana Tabor otroci zajahali pravega živega konja. Iz kobilarne Krumperek bo državni reprezentant, sicer naš krajan, Matjaž Čik pripeljal enega svojih ljubljencev in otroci ga bodo lahko jezdili. Po jahanju se bodo lahko pomerili še v streljanju z lok. Po uradno zaključeni »majskih srečanjih« pripravlja DPM še spretnostno vožnjo pionirjev s kolesi.

TATJANA PUST

Društvo invalidov Ljubljana Center

- Za odlično organiziran izlet v Avstrijo zmanjkalo prostora v avtobusu.
- Pripravljamo drugi izlet v Istro, 11. junija, prijave in vplačila že sprejemamo v času naših uradnih ur.
- Sodelujte v športnih panogah, šahu, streljanju, kegljanju in balinanju, četudi ste začetnik! Treningi vsak torek ali sredo v Malenškovi 1.
- Vabimo vas k sodelovanju v kulturi, športu, rekreaciji ali čem drugem!
- Izpolnite obvezo in poravnajte članarino!

ODBOR DI LJ. CENTER

Vodmatski dnevi – tradicionalna srečanja

Pred nami so danes že tradicionalni Vodmatski dnevi, ki bodo od 16. do 20. maja. V teh dnevih se bodo zvrstila razna športna tekmovanja mladih in starih, kulturne prireditve in tudi podelitev priznanj OF najzaslužnejšim krajanom.

Vodmatski dnevi se bodo pričeli z velikim tekmovanjem upokojencev in članov ZB iz Starega Vodmata, Gradisa iz Ljubljane, Celja, Maribora in Jesenic, UKC in vojakov vojašnice Ignaca Voljčca iz Vrhnik, vojne bolnice in Doma JLA. Pomerili se bodo v kegljanju, streljanju, balinanju in šahu. V vseh panogah bo nastopilo 22 ekip z nekaj več kot 100 tekmovalci.

V torek bo na ploščadi Grablovičeve ulice pester kulturni program. Nastopili bodo učenci osnovne šole dr. Jože Potrč in vojniki – kulturniki vojašnice Ignaca Voljčca z Vrhnik. Udeležencem bo spregovoril predsednik KK SZDL Stari Vodmat dr. Franci Kozjek. Na slovesnosti bodo podelili bronasta priznanja OF najboljšim krajanom. Druge dni se bodo zvrstila mladinska tekmovanja v odbojki, malem nogometu, košarki itd. Na Vodmatu bo v teh dneh pestro in zabavno.

LOJZE CEPUS

Naslednja številka Dogovorov izide 31. maja

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center. Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Svet za časopisno in informativno dejavnost: Vid Štempihar (predsednik), člani: Svit Arambašič, Lojze Cepuš, Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Tone Kovačič, Zmaga Obštetar, Vesna Pfeifer, Irena Potrč (namestnica predsednika), Ksenija Preželj, Vili Pšeničnik, Janko Rednak, Tatjana Pust, Tomaž Skale, Anica Žalik, Mitja Košir.

Uredniški odbor: Lojze Cepuš, Matija Čož (tehnični urednik), Niko Isajević, Lili Kranjc, Aleša Meško, Jurij Popov, Ksenija Preželj, Tatjana Pust, Lojze Tršan.

Izhaja tritimesno v 15.000 izvodih. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p.p. 191. Tel.: 214-298, 223-510, 223-509. Žiro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47644, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likozarjeva 1, Ljubljana. Glasilo prejemajo vse družine v občini brezplačno na domove.